

APURAHAHANKKEEN LOPPURAPORTTI HELSINGIN SANOMAIN SÄÄTIÖLLE

Raportti liitetään sähköiseen apurahajärjestelmään (Raportointi).

Hankkeen loppuraportin otsikot ja käsiteltävät asiat:

Hankkeen nimi: Naisten asialla. Yhteiskunnan muutos ja feminismi suomalaisissa naistenlehdissä 1960–1970-luvuilla

Myöntövuosi: 2025

Myönnetty summa: 160 000 euroa

Hanke alkoi: 1.8.2023

Hanke päättyi: 31.12.2025

Hankkeeseen muualta saatu rahoitus (summa ja myöntäjä): ei ole saatu muuta rahoitusta

Vastuuhenkilö (nimi, asema ja organisaatio): Arja Turunen, FT, dosentti, yliopistonopettaja, Jyväskylän yliopisto

Muut tutkijat/työryhmän jäsenet: FT Anna Niiranen, historiantutkija, hankkeen post doc -tutkija; hum. kand. Silja Turunen, hankkeen tutkimusavustaja; FM Henna Tuomiranta, hankkeen tutkimusavustaja; hum. kand. Heidi Hakala, hankkeen tutkimusavustaja. Ohjausryhmän jäsenet (ei rahoitettu HS Säätiön rahoituksella): Dosentti, apulaisprofessori Heidi Kurvinen; dosentti, yliopistonlehtori Iiris Ruoho; professori Niklas Jensen-Eriksen.

Tiivistelmä hankkeesta Hankkeessa tutkittiin, miten suomalaisissa naistenlehdissä keskusteltiin naisten asemasta 1960- ja 1970- luvulla. Tutkimuksen kohteena ovat sekä kaupalliset naistenlehdet että naisten järjestölehdet. Hankkeessa analysoitiin naistenlehtien suhdetta sukupuolirooliliikkeeseen ja feministiseen liikkeeseen sekä naistenlehtien merkitystä naisten yhteiskunnallisen aseman muutoksen käsitteijänä.

Hankkeen tavoite Hankkeen tarkoituksena oli problematisoida naistenlehden käsite ja feminismin aaltoja koskeva teoria, tarkastella kriittisesti naistenlehtiä yhteiskunnallisen keskustelun areenana ja tuottaa uusi käsitys suomalaisista naistenlehdistä yhteiskunnallisina toimijoina. Tavoitteena oli tutkia rinnakkain kaupallisia naistenlehtiä ja naisten järjestölehtiä, analysoida niiden suhdetta 1960-luvun sukupuolirooliliikkeen ja 1970-luvun feministisen liikkeen tavoitteisiin sekä yleisemmin naisten asemasta ja roolista käytyyn keskusteluun. Hankkeen tavoitteena oli julkaista neljä tieteellistä vertaisarvioitua artikkelia, neljä konferenssiesitelmää, tietokanta ja hankkeen omat verkkosivut. Lisäksi tavoitteena oli suunnitella ja hankkia rahoitusta jatkohankkeelle sekä esitellä hankkeen tuloksia verkkosivuilla ja muualla mediassa.

Tavoite saavutettiin (asteikolla 1–5; 1=huonosti, 5=erinomaisesti): 5. Hankkeen tuloksena on tähän mennessä julkaistu tai hyväksytty julkaistavaksi kolme tieteellistä vertaisarvioitua artikkelia sekä muita akateemisia tekstejä. Hankkeen pohjalta on toimitettu Lähihistoria-lehden teemanumero *Sukupuoli ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen 1960–1980-lukujen Suomessa* Lisäksi työn alla on useita artikkeleita, jotka lähetetään vertaisarviointiin syksyllä 2026 tai keväällä 2027. Hankkeen tutkijat ovat pitäneet yhteensä 17 konferenssiesitelmää. Hankkeen aineistosta ja ohjauksessa on valmistunut yksi kandidaatin tutkielma. Lisäksi yksi hankkeen ulkopuolinen tutkija on hyödyntänyt hankkeen keräämää aineistoa

tutkimuksessaan. Hankkeen artikkeleissa ja konferenssiesitelmissä on käsitelty kattavasti erityyppisiä naistenlehtiä ja osoitettu siten naistenlehtikentän monipuolisuus. Artikkeleissa on problematisoitu naistenlehden käsite vahvistamalla aiemassa tutkimuksessa osoitettu huomio suomalaisten naistenlehtien vahvasta yhteiskunnallisesta roolista. Hankkeessa on tutkittu naistenlehtien yhteiskunnallista merkitystä analysoimalla niissä käytyä keskustelua synnytyskivusta, abortin laillistamisesta, miesten roolin uudistamisesta, nais- ja miespolitiikkojen julkisuuskuvausta sekä diplomaatin puolisoitten roolista. Tutkimuksessa on osoitettu, että naisten asemasta käyty keskustelu oli aktiivista ja monipuolista. Keskustelussa oli läsnä useita feminismin suuntauksia, joilla oli erilaisia tavoitteita naisten aseman edistämiseksi. Kokonaisuutena tutkimus osoittaa, että juuri naistenlehdet toivat julkiseen keskusteluun naisten aseman ja roolin kannalta keskeisiä teemoja ja tekivät siten henkilökohtaisesta poliittista. Naisten aseman ja roolin lisäksi tutkimushankkeen julkaisuissa on analysoitu myös miesten aseman ja roolin muutosta sekä miesliikkeen merkitystä osana sukupuolirooliliikettä. Naistenlehtitietokantaa varten on kerätty kattava aineisto naistenlehdistä, ja tietokanta julkaistaan syksyllä 2027. Hankkeen verkkosivut avattiin marraskuussa 2023. Verkkosivuilla on tiedotettu hankkeen etenemisestä sekä julkaistu yhteensä 26 blogitekstiä. Blogitekstien kirjoittajina on ollut hankkeen jäsenten lisäksi muita naistenlehtiä tutkivia tutkijoita. Hanke on käynyt vuoropuhelua Kansalliskirjaston kanssa naistenlehtien digitoinnista, joka on edennyt hitaammin kuin sanomalehtien digitointi.

Keskeiset tulokset

Hankkeen julkaisut, artikkelit ja kirjoitukset (myös linkit)

Kurvinen, Heidi, Niiranen, Anna & Turunen, Arja 2026. Kodista työelämään. Naisten työmarkkina-aseman muutos *Me Naiset, Suomen Nainen* ja *Uusi Nainen* -lehdissä 1960–1970-luvuilla. Teoksessa Sami Suodenjoki & Arja Turunen (toim.) *Työväki ja media*. Väki Voimakas vuosikirja 39. Helsinki: Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura. (vertaisarvioitu artikkeli). ilmestyy elokuussa 2026.

Turunen, Arja & Suodenjoki, Sami 2026. Johdanto: Työväki ja media. Teoksessa Sami Suodenjoki & Arja Turunen (toim.) *Työväki ja media*. Väki Voimakas vuosikirja 39. Helsinki: Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura. (vertaisarvioimaton johdanto). ilmestyy elokuussa 2026.

Ruoho, Iris 2025. Naistenlehtijournalismi ja politiikan sukupuoli. Anna-lehti vuosina 1965–1974. *Media & Viestintä* 48:4, 238–255. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/164297/120600> (vertaisarvioimaton analyysi)

Niiranen, Anna 2025. ”Synnyttäjäkin voi olla asiantuntija”. Keskustelu synnytyskivun hoidosta 1970-luvun suomalaislehdissä. *Historiallinen Aikakauskirja* 123:3, 300–312. (vertaisarvioitu artikkeli)

Niiranen, Anna 2025. Kirja-arvio teoksesta Laura Friman & Minna Bergman, Kätilö kanssasi. *Synnytyskertomuksia*. *J@rgonia* 23:45, 100–103. <https://journal.fi/jargonia/article/view/162989/106169>

Turunen, Arja 2025. Kirja-arvio teoksesta Kirsti Lempiäinen & Liisa Rantalaiho, Naistutkimuksen alkuja. Muistikuvia akateemiselta kentältä. *Historiallinen Aikakauskirja* 123:1, 121–122.

Teemanumero ”Sukupuoli ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen”. *Lähihistoria* 4:1 (2025). Vierailevina toimittajina Heidi Kurvinen, Anna Niiranen & Hannah Kaarina Yoken. https://lahihistoria.journal.fi/issue/view/11983?fbclid=IwY2xjawIXBmpleHRuA2FlbQIxMQABHeD-tDMm3RtAQhrCz8zbsHphVZbAXqCvZT85-3GjUcb12fb-_bQPAX6JOg_aem_GgY2QvHtbvyaOG4dOmqa-Q

Kurvinen, Heidi, Niiranen, Anna & Yoken, Hannah Kaarina 2025. Sukupuoli ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen 1960–1980-lukujen Suomessa. Teemajohdanto. *Lähihistoria* 4:1, 4–26. (vertaisarvioimaton johdanto) <https://lahihistoria.journal.fi/article/view/156222/102159>

Turunen, Arja 2025. Kuinka vapautua elintasarobotin roolista? Miesten näkökulma sukupuolen tasa-arvon ongelmiin 1960-luvulla. *Lähihistoria* 4:1, 61–93. (vertaisarvioitu artikkeli)
<https://lahihistoria.journal.fi/article/view/143513>

Niiranen, Anna 2025. Historialle omistettu elämä. Haastattelussa kirjailija Kaari Utrio. *Lähihistoria* 4:1, 130–144. (vertaisarvioimaton julkaisu) <https://lahihistoria.journal.fi/article/view/156398/102160>

Turunen, Arja 2023. Kirja-arvio teoksesta Seija Aunila & Jukka-Pekka Heiskanen, *Kotien salainen armeija. Naiset tiukassa ohjauksessa sotavuosina*. *Historiallinen Aikakauskirja* 121:4, 423–425.
<https://journal.fi/haik/article/view/148282>

Tutkimushankkeen blogissa (kesäkuun loppuun 2026 mennessä) julkaistut 26 blogitekstiä:
<https://naistenasialla.fi/category/blogi/>

Esitelmät tieteellisissä konferensseissa

Turunen, Arja. The personal is Political. Debating Abortion Liberation in Women's Magazines. 8th Annual HEX Conference: Histories of Experience in Society: Frictions, Margins, Ruptures, 9.3.2026.

Kurvinen, Heidi. Women's Magazines as a Dialogic Space for Experiencing Feminism. 8th Annual HEX Conference: Histories of Experience in Society: Frictions, Margins, Ruptures, 9.3.2026.

Niiranen, Anna. From Personal to Print. Male Politicians in Finnish Women's Magazines in the 1970s. 8th Annual HEX Conference: Histories of Experience in Society: Frictions, Margins, Ruptures, 9.3.2026.

Niiranen, Anna. Kokki, tulkki vai tarjoilija. Ulkoasiainhallinnon Rouvat ry diplomaatinpuolisoiden asialla 1970-luvulla. Historiantutkimuksen päivät, Jyväskylän yliopisto, 17.10.2025.

Turunen, Arja. Naisnäkökulma ja kansalaisaktivismi abortin vapauttamisessa 1960-luvulla. Historiantutkimuksen päivien esiseminaari: Seksuaalisuuden historiaa Suomessa ja yllirajaisesti. Jyväskylän yliopisto, 15.10.2025.

Turunen, Arja & Niiranen, Anna. Naiskysymyksen käsittely Uusi Nainen, Suomen Nainen ja Me Naiset -lehdissä 1960–1970-luvuilla. Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seuran kesäseminaari Media ja työväki, Tampere 26.8.2025.

Kurvinen, Heidi. Uusi Nainen -lehti valta- ja vastajulkisuuden kohtaamispaikkana 1945–1990. Keynote-luento, Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seuran kesäseminaari Media ja työväki, Tampere 25.8.2025.

Turunen, Arja & Niiranen, Anna. A Space for A New Woman. Labour Feminism in the Finnish Women's Magazine Uusi Nainen in the 1960s and 1970s. XVI Nordic Labour History Conference, University of Tampere, 9.5.2025.

Niiranen, Anna. Suffer and Be Still? Women and the Question of Pain Relief in Childbirth in the 1970s Finnish Press. European Social Science History Conference, Leiden University, 28.3.2025.

Turunen, Arja. Association 9 and a demand for liberalization of abortion in Finland in the 1960s. European Social Science History Conference, Leiden University, 27.3.2025.

Niiranen, Anna. Writing the Self in Labour Pains. Women, Childbirth, and the Question of Pain Relief in 1970s Finland. Writing the Self in Pain – Historical Perspectives, Helsingin yliopisto, 24.10.2024.

Niiranen, Anna. (Un)natural Labour Pains? The Question of Pain Relief in Childbirth in the 1970s Finnish Press. Baltic Connections: A Conference in Social Science History, Jyväskylän yliopisto, 13.6.2024.

Turunen, Arja. "Men Are People Too!" Problems of men's social role in the sex role debate in the 1960s. Baltic Connections: A Conference in Social Science History, Jyväskylän yliopisto, 13.6.2024.

Turunen, Arja. Roolikeskustelu mediassa. Yhdistys 9 ja sukupuolten tasa-arvon ongelmat aikakauslehdissä 1960-luvulla. Median ja viestinnän tutkimuksen päivät 2024, Tampereen yliopisto, 13.4.2024.

Niiranen, Anna. Luonnollinen vai luonnon synnytysskipu? Keskustelu synnytysskipun hoidosta suomalaisissa (naisten)lehdissä 1970-luvulla. Median ja viestinnän tutkimuksen päivät 2024, Tampereen yliopisto, 13.4.2024.

Kurvinen, Heidi. Media–movement relationship and 1970s Finnish feminism. Median ja viestinnän tutkimuksen päivät 2024, Tampereen yliopisto, 13.4.2024.

Niiranen, Anna. Naistenlehtien asialla? 1960- ja 1970-lukujen naistenlehtiaineistot, tutkimus ja digitointi. Sanomalehtisymposiumi 2024, Kansalliskirjasto, 6.3.2024.

Tulossa oleva konferenssiesitelmä: Jean Lukkarinen Roolein sukupuolitettu työ: sukupuolen moninaisuus työtä koskevissa mediakeskusteluissa Suomessa 1960–1979. (Esitelmien pohjalta julkaistaan seuran vertaisarvioitu vuosikirja vuonna 2027) <https://www.thpts.fi/seminaareja/tyo-ja-tyottomuus-kesaseminaarin-2026-ohjelma/>

Muut esitykset, luennot ja koulutukset

Valmistuneet (tai valmistumassa olevat) opinnäytetyöt:

Puustjärvi, Mikael 2026: "Miehen pukeutumisesta ei muoti paljon heilautta." Maskuliinisuudet suomalaisten naistenlehtien pukeutumissisällöissä vuonna 1975. Taidehistorian ja taidekasvatuksen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_111644

Hankkeen saama medianäkyvyys (lehtikirjoitukset, tv- ja radio-ohjelmat, muu medianäkyvyys):

Hankkeen jäsenet Arja Turunen ja Heidi Kurvinen ovat asiantuntijahaastateltavia Ville Blåfieldin kirjoittamassa, 27.2.2026 julkaistussa Helsingin Sanomien kulttuurisivujen pääjutussa "Toiseksi halveksituin lehtiryhmä", jonka aiheena on naistenlehtien asema lehtimarkkinoilla ja niiden suhde lukijoihin, mikä on hankkeen keskeinen tutkimusaihe. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000011838651.html>. Turunen ja Kurvinen ovat asiantuntijahaastateltavia myös Ylen esittämässä ja Intervision tuottamassa dokumenttisarjassa "Kun Suomi muuttui – levottomat ajat 1961–1981". Turunen ja Kurvinen kertovat dokumentissa hankkeen keskeisistä teemoista eli naisten aseman muutoksesta ja feminismin tulosta sekä niitä koskevasta julkisesta keskustelusta 1960–1970-luvuilla. Ks. <https://areena.yle.fi/1-64912381>

Hankkeessa syntyneet tutkimusaineistot

Hankkeessa on koottu aineistot hankkeen julkaisuihin sekä kerätty kattavat tiedot naistenlehtitietokantaa varten. Tietokanta sisältää tiedot Suomessa 1960–1970-luvuilla ilmestyneistä naistenlehdistä, niiden julkaisuajoista, päätoimittajista ja toimittajista sekä kustantajista. Naistenlehtien osalta tietokanta kattaa sekä kaupalliset naistenlehdet että naisten järjestölehdet. Lisäksi hankkeessa on tehty alustavia haastatteluja naistenlehtien toimittajille ja lukijoille, joita tullaan hyödyntämään seuraavissa (vielä rahoitusta vailla olevissa hankkeissa).

Aineistojen tallennuspaikka mahdollista jatkokäyttöä varten

Naistenlehtiaineistot on tallennettu pysyvästi Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskuksen kirjastoon. Artikkelien rinnakkaisversiot tallennetaan em. Avoimen tiedon keskuksen JYX-julkaisuarkistoon.

Hankkeessa tehdyt haastattelut tullaan tallentamaan Median museo Merkin arkistoon. Jatkohanketta varten on kerätty muistitietoaineistoa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ja Svenska Litteratursällskapetin kanssa. Tämä aineisto on tallennettu em. seurojen keruuarkistoihin, jossa se on tutkijoiden ja muiden tahojen käytettävissä. Aineiston käyttöön on anottava lupa.